

Nepředmětnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1994](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1994](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8. 5. 1994
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8. 5. 1994

Nepředmětnost

Žádná intelektuální disciplína se neobejde bez určitých paradigmat, která sice nejsou zcela libovolná, ale jejichž volba zásadně připouští alternativy. Evropské intelektuální, tj. myšlenkové tradice jsou spjaty s řeckým vynálezem pojmů, přesně řečeno: pojmovosti jednoho určitého typu, kterému budeme říkat řecký. Za předpokladu a na základě tohoto vynálezu byla ustavena resp. postupně ustavována první dvojice takových disciplín, které obě měly obrovský vliv na další intelektuální vývoj evropský a dnes už světový. Byla to geometrie a filosofie. Geometrie se stala prototypem vědy a jako vzor myšlenkové přesnosti mocně ovlivňovala také filosofii, která se však, jak se ukázalo, nesměla stát vědou. Vždycky, když se některý filosof pokusil ustavit resp. znovuustavit filosofii jako vědu, dosáhl v nejlepším případě jen odloučení nové vědecké disciplíny od filosofie. Proto by filosofie už nikdy neměla být chápána jako zvláštní, speciální věda. Naším úkolem je tedy obojí přísně rozlišovat. To se sice děje už dlouho – a to z rozmanitých motivů – ale ne zcela dostatečně. Právě tak, jako neexistuje jen jedna věda, nýbrž už celá dlouhá řada speciálních vědeckých disciplín, které mají tendenci se dále rozdělovat a specializovat, neexistuje ani pouze jediná filosofie, nýbrž veliké množství různých pokusů o vnitřně koherentní myšlenkovou stavbu, která však na rozdíl od odborných věd nesmí ztrácet ze zřetele, že kterékoliv její téma anebo kterýkoliv okruh její problematiky je závažným způsobem zapojen do souvislostí jednak s jednotlivými celky, jednak s celkem veškerenstva. Právě onen celek a celkovost zůstávají nejen problémem po staletí nevyřešeným, ale zároveň výzvou, na niž odpověď může být jen neustávající úsilí filosofického myšlení o vlastní reorientaci a reformu.

(Pha, 940508-1.)